

Itemmodo Confuetudo aliud non est, quam jus quoddam moribus constitutum, quod pro lege suscipitur: in qua acceptione ferme nunc est de Confuetudine.

36. Confuetudo generat sumpta dividitur tripliciter, nempe in eam, qua est præter legem, secundum legem, & contra legem. *Confuetudo præter legem* (qua & *juris constitutiva* dicitur) est illa, que reperitur in casibus a jure non decisis: unde huius Confuetudinis vis est, confiture in novum, ubi nullus lex posita fuit. Ubi tamen ab initio, vel latenter in continuatione requiritur intentio per hos actus inducendi obligacionem: in dubio autem probabilius præsumi poterit, hos actus potius ex devotione, quam ex intentione inducendi obligacionem processisse: quia libertas est in possessione, neque aliquis præsumit sibi voluisse onus imponere, nisi ex eo sufficienter conferat. Suarez hoc l. 7, cap. 15, num. 13. *Confuetudo secundum legem* est, que legem, jam præexistentem supponit, canique vel deducit in usum, vel si ambigua est, interpretatur: & de hac loquuntur illud communum dictum, *Confuetudo est opima legum interpres, & Cum dilectus est de Confuetudo, & L. 3, ff. de Legibus.* Tandem *Confuetudo contra legem* (qua & *Desuetudo* seu *confuetudo legi contraria* dicitur) est illa, qua lex vel ius nunquam recepta fuit, vel jam recepta uti contrario denio tollitur, & abrogatur; & de hac præcepte fieri est in proposito.

37. CONCL. I. Lex humana potest tolli per constitutidinem contrariam, dummodo ea sit rationabilis, ac legitime præscripta. Ita omnes Doctores, & habent expresse cap. ult. de Confuetudine, cum concordatis. Dicitur notanter, *lex humana*: siquidem contra legem naturaliem, ac Divinam, nulla currit confuetudo, quia potius dicenda est corruptela: quinimum tanto graviora sunt peccata, quanto diutius infelicem animam distinxerint alligantur, ut cit. cap. ult. notatur. Hinc prava confuetudo pejerandi, blasphemandi, vel fornicandi, nunquam potest tollere legem Divinam de non pejerando, blasphemando, aut fornicando.

38. CONCL. II. Ea confuetudo generat loquendo confetur rationabilis, que non Juri naturali, aut Divino adveratur, neque Jure Canonico reprobaratur, neque peccandi licetiam aut occasionem præberet, neque alia ratione communis utilitati pertinientia est: que vero in aliquo horum deficit,

confetur irrationalis, & consequenter non quam potest induci per actus legi contrarios. Ita Layman lib. 1, tract. 4, cap. 24, & ali.

39. Nec dicas: Omnis lex debet esse rationabilis, & iusta: ergo hoc ipso qualibet confuetudo legi contraria erit irrationalis, atque iusta. Respond. enim negando consequentiam: quia nihil impedit, quod lex secundum unam rationem, & in ordine ad certum finem seu respectum fuerit rationalis, simulque confuetudo eidem contraria secundum aliam rationem, ac sub diverso respectu ac fine, etiam sit rationalis: sic enim duæ contraria leges solent pariter esse rationalib[us], prout videtur in mutatione, seu revocatione legum.

40. CONCL. III. Confuetudo dicitur legitime præscripta in tantum, quantum temporare a legibus definit est continuata. Ita communis. Ratio est: quia confuetudo legitime præscripta idem est, ac usus longus, seu longa confuetudo, prout patet ex cap. *Cum confuetudo*, & cap. ult. de Confuetudo, cum concordantiss. Quod est magis intelligitur,

41. Quires, quantum temporis requireatur, & sufficiat, ut confuetudo censeatur legitime præscripta, ita ut legem aboleat. Resp. L Ad confuetudinem contra legem Civilem Princeps ignorante inducendam requiratur, & sufficit decennium. Ita communis. Ratio est: quia confuetudo, ut deroger legi Civili, debet esse longa, que & sufficit, arg. L. I. C. *Quia si longa confuetudo atque per longam confuetudinem intelligitur illa, que decennio duravit; nam decennium in Jure vocatur longum tempus, l. Super longi. C. de Præscript. ibi: super longi temporis præscriptione, quia ex decem annis introductur.*

42. Resp. II. Loquendo legibus Ecclesiasticis, seu Canonio, quamvis multi Doctores distinguunt censent inter legem receptam, & nunquam receptam, & hanc quidem decennio per contrariam confuetudinem tolli concedant, ad illam autem tollendam requiri quadraginta annos, afferant: ut volumen Ludovic. Engel. tit. de Confuetudo, num. 15. Layman lib. 1, tract. 4, cap. 3, nn. 4. Navarrus, Zoefum, & plures: Nihilominus probabilius videatur, Jurisque conformius, non esse opus memorata distinctione, sed generaliter ad abrogandam quamcumque legem Ecclesiastican vi contrarie confuetudinis, rationabilis tamen, sufficer decennium. Ita Lessius lib. 2, de iust. & ju-

Quæst. IV. Quomodo tollantur Leges per contrariam Confuet.

71

re, cap. 6, num. 46. Pirhing tit. de Confuet. num. 39. Christoph. Haunold. trah. 1, cap. 3. Contrav. 2, num. 130. Sannig. disp. 4, de Legibus, quæst. 1, n. 5. & innum. Herinckx disp. 3, de Legibus, q. 16, n. 2.

43. Ratio hujus posterioris sententiae est: quia ubi Jus non distinguit, neque nos distinguere debemus: sed Jus nulli distinguit inter legem Canonicam usu receptam, & non receptam: ergo. Deinde cum acceptatio populi non requiratur ad intrinsecum constitutionem legis humanæ, ut dictum est superius, (c) parum refert, num Iex Pontificia sit aliquando recepta, nece; cum utraque jam habeat suam intrinsecam, & substantiam firmitatem ac robur obligandi. Confirmatur eadem sententia: quia non est inducenda discrepantia inter Jus Civile & Canonicum, ubi non habetur expressa dispositio Juris in contrarium arg. cap. 1. *De non operis nuntiat. at quid abrogandam legem Civilem per con-*

TRACTATUS III.

DE PECCATIS.

Postequam visum est de Actibus Humanis generatim, nec non & de Conscientia, utpote Regula proxima ceterundem, simulque de Legibus, quæ sunt Regula remota atque extrinseca ipsorum: merito subjungitur praesens Tractatus de Peccatis, utpote quæ sunt per recessum a memoratis actionum nostrarum Regulis, ipsaque Lege Divina. Nam, ut inquit D. Ambrosius lib. de Pavadio, cap. 8. *Quid est peccatum, nisi prævaricatio legis Divinae, & cælestium inobedientia præceptorum?* Prout id ipsum uberior declarabitur in progesu.

DISTINCTIO I.

De Diversitate, & Distinctione Peccatorum.

QUESTIO I.

Qua ratione Peccatum dividatur?

SUMMARIUM.

1. Ratio ordinis.
2. Peccatum generalissimum.
3. Peccatum artis, & naturæ.
4. Peccatum animæ, quid?
5. Peccatum ut sic dividatur.
6. Ratione diversæ originis, in peccatum originales, &
7. Peccatum personale, quid?
8. II. Ratione objetorum, in peccata carnalia, &
9. Avaritia cur numeretur inter peccata spiritualia?
10. III. Ratione legis violata, dividitur peccatum in peccatum commissionis, & omissionis, quid?
11. Præceptum aliud affirmativum, & aliud negativum; & quomodo differant?
12. IV. Ratione diversæ radicis, dividitur peccatum in peccatum ex ignorantia.
- (a) Ut dictum tract. I. distinct. I.
- b. 42.

13. Peccatum ex passione, seu infirmitate,

&

14. Peccatum ex malitia, quid?

15. Peccatum actualis, & habituale.

Non inquirimus hic de peccato generalissime sumpto, ac prout non solum reperitur in anima seu mortibus, sed etiam in arte & natura: in qua acceptio generalissima Peccatum definitur s. Augustino, lib. 2. De confus. Evangelistarum, c. 4. dicendo: *Peccatum est transgressio legis.* In hoc enim sensu etiam artifex dicitur peccare, quando erat in opere suo, illud non faciendo iuxta regulas artis: & vocatur *Peccatum artis:* sicut & natura tunc dicitur peccare in iuis effectibus, quando producit monstra; & appellatur *Peccatum naturæ.* In proposito non est fermo de peccato artis vel naturæ; sed solum de peccato animi, seu in actibus moralibus commissi.

3. CONCL. I. Peccatum animi generaliter aliud non est, quam aliquid denominans naturam intellectualem Deo displacebunt, inducens in anima reatum aliquis personæ; prout amplius explicabitur in sequentibus.

4. CONCL. II. Peccatum ut sic varie divi-

QUEST. I. Qua ratione Peccatum dividatur?

73

dividitur. Patet hoc inductione. Nam I. Ratione diversæ originis, dividitur Peccatum in originale, & personale: ex quibus personale subdividitur in actuale, & habituale: quorum utrumque deinceps subdividitur in mortale, & veniale.

5. Peccatum originales dicitur illud, quod trahitur a primo parente nostro Adamo per carnalem propagationem: scilicet iuxta illud Apolos Rom. 5. *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mortis, & ita in omnes homines mors pertransiit, in qua omnes peccaverunt.* Quod de peccato originali est accipendum, prout communiter docent SS. Patres, & Theologoi, ipamque Concilium Trident. Sess. 5. in Decreto de peccato originali.

6. Peccatum personale est illud, quod a propria cuique voluntate contrahitur, acque a propria (ut ita dicam) cuique persona committitur; unde & Personæ appellatur. Et tale est quodlibet peccatum a nobis commissum, solo originali excepto, utpote quod voluntate propria non commisimus, sed a primo parente nostro Adamo commissum per naturalem propagationem ab eo derivatum contraximus. Quidam autem in peccatum actualē & habituale, mortale & veniale, dicunt infra fusus in propriis Questionibus.

7. II. Ratione objectorum, circa quæ verfauntur peccata, & a quibus actiones defluunt sicut speciæ, dividuntur peccata in carnalia, & spiritualia, iuxta illud Apol. 2. Corinth. c. 7. *Mundanus nos ab omni iniquitate carnis & spiritus.* & alibi. Porro Peccata carnalia suntæ, quæ in concupiscentia carnis, seu in inordinate delectatione carnali constitutæ: qualia sunt Gula, & Luxuria, & diversæ peccatorum species ad haec duo peccata reducibilæ.

8. Peccata spiritualia dicuntur ea, quæ in concupiscentia fuit inordinate delectatione spirituali perfruentur, & consummuntur: qualia sunt Superbia, inanis Gloria, & huiusmodi. Immo D. Gregorius l. 31. Moral. cap. 31. inquit, quod Capitalium Vitorum quinque sunt spiritualia, videlicet Superbia, Invidia, Ira, Avaritia, & Accidia: duo vero carnalia, videlicet Gula seu ventris influvies, & Luxuria.

9. Nec obstat, quod Avaritia veretur circa objectum corporale, nempe circa pecunias ac proinde non videat esse Peccatum spiritualia. Respondeamus enim cum D. Thomas l. 2. q. 71. Art. 2. quamvis res, in qua delectatur

avartis, corporale quoddam sit, & quantum ad hoc consumerari possit Peccatis carnali bus; quia tamen ipsa delectatio non pertinet ad carnem, sed ad spiritum, ideo S. Gregorius dixit, Avaritiam esse Peccatum spirituale: nam finis peccatorum carnalium est delectatio carnis.

10. III. Ratione legis violata, Peccatum ut sic dividitur in peccatum commissionis & omissionis. Per *Peccatum commissionis* intelligitur id, quod fit contra præceptum negativum, seu contra legem quidam fieri prohibentem: ut est Adulterium, Homicidium & huiusmodi; nam pugnant contra illa Præcepta Decalogi, non macaberis, non occides, &c. *Peccatum omissionis* contra dicitur illud, quo violatur præceptum affirmativum, sive lex quidam fieri præcipiens: ut est omissionis Mitis die Festo, & huiusmodi. Unde patet, quod peccatum commissionis opponatur præcepto negativo, peccatum vero omissionis præcepto affirmativo: ac proinde, quod hec peccati divisio defumatur a legi, quæ violatur. Pro cuius clariori intellectu,

11. Notandum, quod lex, seu præceptum aliquod fit affirmativum, aliud negativum. *Præceptum affirmativum* est, quo præcipitur, ut si aliquid certè tempore: quale est illud Decalogi, *Memento*, ut diem Sabbati sanctifices. Item illud, *Honor patrem tuum, & matrem tuam.* Porro *Præceptum negativum* est, quo prohibetur aliquid, ne fiat: ut illud, non macaberis, non occides, &c. Est autem inter huiusmodi præcepta, seu leges, notabile discrimen: nam *Præceptum affirmativum* obligat quidem semper, sed non pro semper; id est, obliga non pro omni, sed solum pro certo tantum & determinato tempore: sic enim non omni tempore, sed solum die Festivo tenetur audi Misa: item tenetur honorare parentes, tempore opportuno ipsiis deferendo honorem, eisque succurrendo in necessitate constituitis. E contra *Præceptum negativum* obligat semper & pro semper, seu pro omni tempore: quia nullo profili tempore licitum est moechari, aut abesse legitima autoritate occidere hominem.

12. Ratione diversæ radicis, ex qua procedit, dividitur peccatum in peccatum ex ignorantia, ex passione, ac ex malitia. *Peccatum ex ignorantia* dicitur illud, quod ex ignorantia vincibili procedit. Dicitur, ex ignorantia vincibili: quia quod ex ignorantia invincibili sit, omnino involuntarium censetur, ac proinde peccatum non est. (a)

13. Peccatum

13. *Pecatum ex passione*, seu infirmitate est, quod ex gravi mortione appetitus sensiti originem datur, transiens voluntatem ad concitatum: quale est, si quis gravi tentatione vietus tandem succumbit peccato. Et tale dicitur etiam *peccatum ex infirmitate*, eo quod ex infirmitate conditionis humanae proveniat cum naturale sit voluntati, ut concedetur moribus appetitus sensiti, ob fomitem peccati ex peccato originali derelictum.

14. Tandem *peccatum ex malitia* est, quod absque ignorancia, vel passione quadam preceperiente, committitur ex plena libertate, seu prava voluntate operantis, juxta illud Job cap. 34. *Qui quis de industria refectione a Deo. Et huiusmodi peccatum ex mera malitia communis (ceteris partibus) est gravissimum, quam peccatum ex passione.*

15. Inter alias autem peccata divisiores celebri sunt illa, qua peccatum dividitur in actuale, & habituali; circa quam quia plura occurrit dicenda; hinc ex duabus sequentibus Quaestiones expeditior, prius tamen agendo de peccato actuali, & postea de habituali.

QUÆSTIO II.

Quid sit peccatum actualis, & que eius causa?

SUMMARIUM.

16. *Peccatum actualis, quid?*
17. *Et quomodo definitur?*
18. *Solvitur obiectio.*
19. *In peccato actuali duo considerantur, materialis felicitas & formale, quid?*
20. *Peccatum actualis formaliter non consistit in posse, sed privatio.*
21. *Alio ratio Conclusio.*
22. *Solvitur insinatio.*
23. *Deus non est causa, & author peccati.*
24. *Deus concurrevit ad materiale peccati, non tamen ad eum formale.*
25. *Deus, quomodo datur hominem industris, excexcare, &c.*
26. *Alio modi, quibus datur Deus hominem industris, excexcare, &c.*
27. *Causa propria & interna peccati est sola voluntas creata.*
28. *Datur etiam causa externa peccati, que?*
29. *Alio circa peccatum actualis remissio.*

16. *P*er peccatum actualis intelliguntur actualis transgressio legis Divinae: unde tunc committitur peccatum actualis, quando actualiter violatur lex Divina, sive deinde id contingat eliciendo actum a lege prohibitory, sive omitendo praescriptum. Tale peccatum actualis v.g. sit, dum quis actu mentitur, vel actu occidit hominem, aut actualiter omittit auditionem Missie die Fefto. Et de hoc loquendo sit.

17. CONCL. I. *Peccatum actualis* bene definitur cum D. Augustino lib. 22. contra Faustum. cap. 27. dicens: *Peccatum est dictum, vel factum, vel concupiscentia contra legem Dei.* Dicitur primo *dictum, factum, vel concupiscentia*, ad indicandum triplices peccatum, videlicet cogitationis,oris, & operis. Dicitur ulterius, *contra legem Dei*: nam quanvis etiam detur transgressio legis humanae, five Ecclesiastice, five Civilis; hinc tamen non aliter est peccatum, nisi quia est contra legem Dei voluntatis ac praescriptionis, ut nostris legitimis. Superioribus quidquam iuste praescrip- tibus obediamus, prout patet ex quarto Precepto Decalogi, & alibi sepe.

18. Si dicas obviando contra hanc Conclusiōem, allata definitio non convenit peccato actuali omissionis; ergo non est bona. Probatur antecedens: quia omissionis actus praecepit, v.g. auditionis Missie die Fefto, nec est dictum, nec factum, nec concupiscentia contra legem Dei, sed potius liberum omnium trium omisso: ergo. Resp. negando antecedens, & quaque probatio consequentia: quia enim affirmatio & negatio reducuntur ad idem genus, ut communiter notant Doctores; hinc allata definitio sub ly, dictum, factum, &c. etiam horum negotiatione intelleguntur, id est, non dictum, non factum contra legem Dei.

19. Pro resolutione sequentis Conclusio: notandum breviter, quod in peccato actuali commissionis duo considerari possunt, materialis felicitas & formale. *Materiale peccati* (quod aliо substratum peccatis appellant) est impler actus positivus homini, quo perpetrat peccatum. *Formale vero peccati*, est privatio, seu carentia rectitudinis debite inesse illi actu, quae tempe rectitudine, seu conformitas ad legem Divinam, debetur hic & nunc inesse actu humano, & non inesse: & in hac carentia rectitudinis debite actu, consistit ratio formalis peccati, seu peccatum.

Quæst. II. Quid sit peccatum actualis, & que eius causa? 75

tum formaliter sumptum. Sic in peccato homicidii, materiale, seu substratum hujus peccati, est exercitium manus, ac elevatio gladii erga hominem occidendum: formale vero, est privatio debita rectitudinis, seu conformitas ad legem Divinam, quatenus illa elevatio manus, per cuiusque fit contra prohibitionem legis Divine, volentis, ne homo iniuste occidatur; ac proinde actus ille caret sua debita rectitudine, seu conformitate ad legem Dei, quam habens debet quilibet humanus. Et hoc idem fit in aliis peccatis, & quibusdam commissiōnibus, ac suo modo etiam in peccatis omissionis, quo praenotato sit.

20. CONCL. II. *Peccatum actualis* formaliter acceptum non consistit in positivo, sed privativo: id est, in carensia seu privatione debita rectitudinis, seu conformitatis ad legem Divinam. Ita Doctor subtilis 2. diff. quisi. 1. cum suis (excepto Pontio) D. Bonaventura 2. diff. 37. art. 2. quisi. 1. Alensi. & pluribus aliis, contra non paucos Theologos oppositum tenentes. Conclusio has sequitur in primis ex precedenti Notando. Accedit authoritas D. Augustini, qui super illud Joannis, cap. 1. sine ipso factum est nihil: per nihil intelligit peccatum, acque ait: *Misericordia est, quia peccatum nihil est*: ergo hoc neque inpositivo. Probatur deinde Conclusio: quia si peccatum formaliter consistit in positivo, sequeretur, quod Deus per se & directe efficer cauta peccati: sed consequentia est falluum; ergo. Probatur sequitur: *Quia omnes ens positivum per se & immediate efficiunt a Deo, utpote sine cuius immediato concursum nulla cauta decimatur, non potest operari, aut aliquid efficer, ut magis ostendit solet in Philosophia.*

21. Confirmatur hoc ex definitione peccati supra ex D. Augustino relata: nam in ea ly dictum, factum, concupiscentia, denotat materialis peccati; ly contra legem Dei, denotat formale peccati: atque ista contra legem Dei, importat aliquod privativum, videlicet carientiam debita rectitudinis, seu conformitatis ad legem Divinam, que debetur inesse actu humano, & non inesse: ergo.

22. Nec dicas: *Homicidium, Blaspomia, & huiusmodi, sunt peccatum, ut patet: sed Homicidium, Blaspomia, &c. constitutum in positivo, ergo peccatum constituit in positivo*. Resp. enim cum communis Theologorum, huiusmodi S. Scriptura loca non esse intelligenda de actione positiva, ita quod Deus immitat errores, aut duritiam in cor peccatoris, ut explicant nonnulli Hæretici (hoc enim repugnat scriptis), & alii

aliis pluribus Sacra Scripturae testimoniis) sed ea in primis quodam Deum esse intelligenda permisive, sive quatenus iusto suo iudicio permitit peccata: Deus enim, partim ut salva remaneat homini peccatori sua libertas, partim ut nonnunquam uno peccato liberet aliquo elicente puniatur aliud, partim ut homines iusti per malos quandoque exercantur, partim ob alia sua imperficiuntia iudicia, permitit homines male agere, occasione cuius hi subinde in peccatis magis indurantur, atque ad bonum faciendum excentur.

26. Deinde dicit Deus hominem inducere, excare, &c. subtrahendo specialem gratiam actualis auxilia. Deus enim iusto iudicio, ac in peccatis praefertim priorum peccatorum, subtrahit homini in peccatis invenitato, non quidem omnia, sed solum specialia & uberiora gratiae actualis auxilia; sine quibus ille poterit quidem bene agere, praevidetur tamen a Deo non bene operatus, idque ob propriam suam malitiam, & perverberant voluntatem. Ulteriori modo dicitur Deus excare hominem, ecclesiasticaliter videlicet, sive incurtabili suo iudicio aliquid ponendio, vel removendo, ex cuius positione, vel remotione, sumit homo ex propria malitia occasione peccandi: ut quando recipiens ad munera Abel, praebit occasionem Cain ad emulacionem, ipsum qui fratricidium (nam hoc post Deum facere, non quidem ex primaria intentione peccati, sed alius de causa), certum est; cum etiam homo in certis casibus littere positi aliquid facere, vel omittere, non obstante, quod praevidet proximum inde accepturum occasionem peccandi) vel quando patienter & longanimitate fert iniurias, qua patientia abutentes peccatores sunt majora peccandi licentiam, siveque dantur in reprobationem sensum.

27. CONCL. IV. Causa propria, & interior peccati, est sola voluntatis creata, deficiens a recta regula morum in operationibus liberis. Ita certa omnium. Ratio est: quia voluntas libera est debitrix, ut omnium actum suum, sive elicitum, sive imperatum, elicit conformiter legi Divine, & ergo hoc non faciendo peccat, siveque est causa propria peccati.

28. Dicitur notanter, causa propria, & interior peccati. Nam datur etiam causa exteriorum peccati, ex quibus in primis est Dia-bolus, qui incitando, & tentando homines, est causa moralis induciva peccati. Accedit Mundi & Carnis illecebris, ut patet: in-

mo nonnunquam unus homo est alteri causa peccati; præterea etiam potentia exteriore sunt sapientia voluntari causa, seu potius occasio peccati. Adhuc tamen haec omnia non sufficiunt ad peccatum, nisi voluntas libere consentiat, & aliquoquin potius præbet homini iusto atque in certamine constant, an fam Victoria, merite, & augmenti gloriae celestis.

29. Alia plura, quo concernunt Peccatum actualē, partim colligi possunt ex dictis supra Tract. I. Diff. 2. partim amplius pabentur ex dicendi, præterim ubi agitur de Peccato mortali & veniali.

QUESTIO III.

De Peccato Habituali.

SUMMARIUM.

30. Post actum peccati remaneat aliquid in homine, unde denominatur peccator,
31. Quod in S. Scriptura dicitur, Macula.
32. Peccatum habituale quid?
33. Illud quo tale non addit novum malitiam.
34. Tamen per accidens, seu ratione alterius precepit, quod violatur, quandoque novum peccatum committitur.
35. Post transactum alium peccati mortalis plura evinunt in homine: quia?
36. Reatus pena, & reatus culpa, quid?
37. Hæ sententia nulli subiecta consura.
38. Solvitne obiectio.
- Peccatum habituale cur potius consitas in reatus culpa, quam privatione gratiae?

39. Ceterum est apud omnes, & indubitateum, post actum peccati physique jam præteritum, adhuc hominem manere peccatorem; atque adeo aliquid in eo relinqui, per quod in effe peccatoris constituitur, & a quo denominatur peccator, quoque per veram penitentiam consequatur remissionem ipsius. Patet hoc ex S. Scriptura psalmi, ut ex illo *Luke 7. Multis, que erat in civitate peccatrix. Matr. 9. Publicani, & peccatores venientes discubebant cum Iesu. Rom. 5. Cum adhuc peccatores essent, & alibi pasim.*
40. Hoc autem, a quo post transactum actum peccati denominatur quis peccator, vocatur in S. Scriptura Macula; ut Jere-

mix

mix 2. si lazeris se nro, & multiplicaveris tibi herbas boris, maculatus es in iniquitate tua. Et Iohue c. 22. Usque in presentem diem macula hujus sceleris in vobis permanet. Et Ecclesiastici 31. Qui inventus est sine macula, & alibi. Unde homo postmodum a tali Macula per peccatum contrahit, dicitur maculatus, pollutus, immundus, coquinatus, & abominabilis coram Deo, ut sepiissime legitur in S. Litteris, a qua proinde Macula Regius Psaltes petivit ab aliis, & mundari dum Psal. 9. oravit, dicens: Amplius lava me iniquitatem meam, & a peccato meo mundame. His pronotatis fit.

32. CONCL. I. Peccatum habituale nihil aliud est, quam peccatum actualē, cuius commissio physice jam præterit, moraliter tamen permanet. Ita in re Doctores omnes, prout bene nota Matrurus 2. diff. 6. n. 261. licet postmodum multum discrepant in affigando, quidnam sit illud, ratione cuius peccatum physice jam transactum censetur adhuc moraliter permanere, & durare, & quoniamque per veram penitentiam retractetur & delectetur.

33. CONCL. II. Peccatum habituale quia tale non addit novum malitiam supra illam, que fuit admissa in initiatu commissionis actualis peccati, quecumque moraliter permanere dicitur. Ita rursum omnes Theologi, nemine discrepant. Hinc fit, quod propter peccatum habituale præcise, non mereatur homo maiorem peccatum, ac supplicium, quantumcumque illud daret, quam fuit promeritus in illo instanti ac momento, in quo actualiter peccavit.

34. Dicitur notanter, præcise propter peccatum habituale. Quia si occurrit tempus, quo urgeat Praeceptum elicendi contritionis, amoris Dei, aut receptionis aliquorum Sacramentorum, & tunc homo negligat mediante contritione, aut digna Sacramenti receptione scelere restituere in statum gratie, atque expellere peccatum habituale mortale; jam committet novum peccatum mortale propter violationem hujus præcepti, ac prouide absque dubio erit dignus majori poena. Verum hoc contingit non vi ipsius peccati habitualis quia talis, ac præcise sumptu, sed per accidens ratione alterius occurrunt præcepti, quod de novo violatur. Et hoc idem dicendum de eo, qui de peccato suo præterito habet novam complacentiam; siquidem per hanc committitur novum peccatum actualē. Ceterum novo peccato actuali non solum

perveniente, sola permanentia peccati habitualis non auget malitiam actus peccaminosi præteriti, neque penam ipsi correspondentem.

35. CONCL. III. Post transactum actum peccati mortalis plura eveniunt in homine, peccata mortaliter. Primo enim est labitur in iram, atque inimicitiam Dei, cuius affectio sunt impensis, & impietas eius, ut dicitur Sap. 14. Secundo, privatur homo per peccatum mortale gratia habituali, seu sanctificante: siquidem de facto gratia & peccatum sunt incompatibilia, eo ferme modo, quo lux & tenebra. Tertio, remanet in homine reatus, id est, obligatio quedam ad ponam ex actu peccaminoso præterito contracta: statim enim, ac homo peccat, obligatur isad penam peccato suo correspondenter, quousque poena illa soluta fuerit, ac remissa.

36. Porro Reatus iste dupliciter potest considerari: primo, prout talis obligatio ad penam dicit ordinem ad Deum, qui propter peccatum communis decernit homini peccatum, suo peccato correspondentem: & talis reatus, seu obligatio ad penam, dicitur Reatus pena. Secundo, prout ejusmodi obligatio ad penam respicit ipsum peccatum actualē præcriter, utpote ex quo proxime contrahitur, illudque immediate consequitur: & talis Reatus, seu obligatio ad penam, prout respicit & proxime consequitur ad ipsum actum peccati præcedens, dicitur proprio nomine Reatus culpa. Et in hoc reatu culpa, juxta Doctorem Subtiliem 4. diff. 14. q. 1. & Scotifas, constitutus formaliter Peccatum habituale; id est, ratione hujus Reatus culpa censetur in homine peccatore moraliter remanere peccatum suum actualē physice jam præteritum, donec per veram penitentiam expiatur, ipseque gratia sanctificans recuperetur.

37. Dices: B. Pius V. in Bulla, que incipit, Ex omnibus (et sic confirmata a Gregorio XIII. & Urbano VIII. in hujus Constitutione 289. quicunque incipit, In eminenti, ac refutato tomo V. Bullarum Roman) inter alias Propositiones Michaelis Baii damnavit hanc, ordine 54. In peccato duo sunt, actus, & reatus: transeunte autem actus, nihil manet nisi reatus, seu obligatio ad penam. Atque hoc videtur esse ipsius sententia ex Scoto nomine relata; ergo. Resp. negando minorem, siquidem Baius ille asserbat, transeunte actu peccati in peccatore nihil manere, nisi reatum, sive obligationem & sive volerat,

in

in ipso etiam non remanere privationem gratia sanctificantis, prout liquet ex eis. Propositione tum relata, tum 41. in qua negavit, justificationem hominis fieri per gratiam infinitam. E contra Scotus, & Scotista unanimiter fatentur, remanere in peccatoribus ejusmodi privationem gratia sanctificantis. Tacentur plures alii disparitates, que legentibus citatam Bullam facile patet, in qua finit. §. 3. expresse notatur, quod Propositiones illae in proprio verborum sensu, ab assertoribus intento, damnantur.

38. Urbebis. Ergo peccatum habituale potius consistit in privatione gratiae sanctificantis, quam in Reatu culpe. Probat sequentia. Peccatum habituale in eo formaliter consistit, quod collitur in justificatione: sed in justificatione tollitur ipsa privatio gratiae, ergo. Relip. negando antecedens, ejusque proportionis majorum claritatis gratia distinguendo: Peccatum habituale in eo formaliter consistit, quod per se primo tollitur in justificatione, conceditur: quod per se secundo duntur tollitur, negatur major: fuscus distinctione minor negatur consequentia. Nam quod per se primo tollitur in justificatione, sunt peccata physica præterita, & moraliter adhuc permanentia: cunctent autem moraliter permanentes propter privationem gratiae. Et hoc amplius ex eo ostenditur: tum quia haec ratione peccata venialia habitualiter permanent; id est, non propter privationem gratiae (hanc enim non inducunt) sed propter correspondentem Reatum culpe. Tum quia aliquoquin omnia peccata mortalia forent ejusmodi rationis, ac speciei: non minus ac privatio gratiae est æqualis, ac ejusdem speciei, in omnibus peccatoribus peccato mortali obnoxia. Überior de his disputatio relinquitur Theologia Speculativa.

QUESTIO IV.

Unde desumenda sit Distinctio specifica moralis Peccatorum?

SUMMARIUM.

39. Cur non sit sermo de distinctione specifica physica peccatorum?
40. Distinctio specifica moralis peccatorum omissionis, unde desumatur?
41. Distinctio specifica moralis peccatorum commissoris desumitur per ordinem ad diversas specie virtutis,

specie distincta, que privant actibus debitis secundum speciem moraliter distinctis. Ita communiter Doctores. Sic v. g. omisso Misericordia dei Fatto audienda, distinguuntur species ab omissione largitionis elemosynæ in causa preceptorum, quia ipsa Misericordia auditio, atque elargitio elemosynæ, sunt actus debiti species distincti. E contra omisso Misericordia in die Dominicus, & omisso Misericordia in die Festo, non distinguuntur species moraliter, quia neque actus preceptus auditions Misericordia in predictis diebus distinguuntur species. Et in hoc convenienter omnes: major autem difficultas est de peccatis commissoriis, & unde desumenda sit eorum Distinctio specifica moralis: de quibus loquendum sit.

41. CONCL. II. Distinctio specifica moralis peccatorum commissoriis, desumitur recte per ordinem ad diversas species virtutis, vel retributio[n]es, quarum formaliter sunt privations. Ita Doctor noster s. diff. 37. q. 1. cum suis, & aliis, qui tenent, peccatum actualiter formaliter consistere in privativo. Ratio est: quia universaliter privations solum suam specificationem ab oppositis formis; sic enim cœctas, & tenebrae distinguuntur species ab invicem, co quod oppositæ formæ, nempe lux & vilus, species distinguuntur: ergo cum peccatum commissoriis formaliter consistat in privativo, juxta dicta n. 20. ejusdem Distinctio specifica recte definitur in ordine ad diversas species virtutis, vel retributio[n]es, quarum est privatio.

42. Dicitur notans sub distinctione, per ordinem ad diversas species virtutis, vel retributio[n]es. Nam ad distinctionem specificam moraliter peccatorum sufficit, ut huius & fornicatio[n]is, quorum prius oppotuit est virtutis Justitiae, alterum virtutis Caſtigationis; vel saltem eidem virtuti secundum aliam, & aliam species retributio[n]em, ut Avaritia & prodigalitas, que species differunt, non obstante, quod opponantur eidem virtutis Liberalitatis: quia licet Liberalitas sit una virtus formaliter & adequate, includit tamen duplē retributio[n]em per respectum ad duo extrema, id est, duplex rationis distingen[tia], quorum uno prohibetur excessus, cui opponuntur prodigalitas, & altero defectus, cui opponuntur avaritia.

43. CONCL. III. Ex sola diversitate preceptorum non semper recte, ac sufficienter colligitur ab extrinseco diversitas species peccatorum. Ita communis. Ratio est:

quia fieri potest, & sepe contingit, quod eadem res, & ex eodem motivo formaliter, tam precepto Divino quam humano, Ecclesiastico, & Civili præcipiatur, aut prohibetur; sic enim furtum prohibetur tum Juris naturali, ac Divino, tum humano, Ecclesiastico, & Civili: atque ob hanc rationem preceptorum diversitatem furtum simplex non contrahit plures species malitias, ut omnes fatentur; ergo. Additur tamen in Conclusione, non semper recte colligitur, propter mox dicenda: hinc sit.

44. CONCL. IV. Tunc solum ex diversitate preceptorum potest ab extrinseco colligi diversitas species peccatorum, quando precepta illa sunt formaliter diversa: id est, quando sub diversis motibus formalibus, ad diversas virtutes, aut retributio[n]es spectantibus, quidam præcipiunt, vel prohibent: ut v.g. quia datur preceptum Divinum prohibitus furtum simpliciter ex motivo Justitiae, & simul aliud preceptum Ecclesiasticum prohibitus furtum in loco sacro ex motivo Religionis: hinc malitia furti in loco sacro committi, distinguuntur species a malitia simplicis furti: & qui furatur in loco sacro, duplē commitit malitiam species distinctam, iniustitiae felicitate, & sacrilegii. Et idem sit in aliis similibus, que prohibentur diversis preceptis ex motivo diversarum virtutum, vel retributio[n]um.

45. Dicitur notans in Conclusione, colligi potest ab extrinseco. Nam supposita etiam ejusmodi lege formaliter diversa, adhuc peccata illa specificantur intrinsece penes diversas illas virtutes, aut retributio[n]es, ex quarum motivo quidam est preceptum, vel prohibitum, & quarum peccata illa sunt privations: ex diversitate preceptorum vero dicta Distinctio solum colligitur ab extrinseco.

46. Ex dictis deducitur I. cum Vasquez s. diff. 38. cap. 3. & aliis passim, non esse plurima species vel numero distincta peccata, in Confessione necessario explicanda, cum quis nos jejunat in aliqua Vigilia incidente in Quadragesimam, aut Quatuor anni Tempora. Item si quis non audiat Missam di Dominico, in quem simul incidit festum aliquius Sancti. Ratio est: quia jejunium, quamvis in dicto casu bis vel ter præcipiatur ex eodem motivo virtutis Temperantie, unde quamvis detur duplex caufa, seu duplex titulus malitiae, nempe duplex preceptum Ecclesiæ, adhuc est unica malitia, unum-

innumere peccatum. Idem dicendum de altero exemplo, ubi auditio Missæ præcipitur in utroque casu ex mortivo virtutis Religionis.

47. Dicendum II. cum eodem Vasquez, & alii, secus esse dicendum de eo, qui Feria sexta tenetur jejunare ex votu: is enim, si Feria sexta, in quam simul incidit jejunium Ecclesiasticum Vigiliae, aut Quartum Temporum, violet jejunium, peccabit duplum peccato, scilicet & contra virtutem Temperantie impositae ratione præcepti Ecclesiastici, & contra virtutem Religionis ratione voti.

48. Dicendum III. Quod violatio Caſtitatis in Religioso professo, vel Clerico in laicis Ordinibus confitetur, duplum habeat maxilliam specie distinctam, ac necessarium in Confessione explicandam: minima Luxuria contra Temperantiam, seu Caſtitatem, & Sacralegi, contra Religionem: quia motiva harum virtutum sunt specie distinctæ. E contra Religiosos professos, similem in Sacris constitutus, non peccat nova specie malitia propter duplex votum violatum, nempe votum Caſtitatis religiosa, & votum Caſtitatis facero Ordini annexum: quia haec vota non sunt distinctæ speciei: sola autem præceptori diversitas facit malitias specie distinctas, nisi etiam sint contra diversas specie virtutes, vel retributio[n]es. Unde sufficit, quod talis in Confessione dicat, se commissis fornicationem contra votum Caſtitatis, ut post Sanchez lib. 7. de Marim, disp. 17. n. 27. Bonacanum, & communiori[er]e aliorum, contra Leſelman, notar Maftrus disp. 14. Theol. Mor. num. 32.

49. Secus foret, si votum, & juramentum, super eadem refacut violetur: quia tunc erit diversa specie malitia, necessario in confessione explicanda. Sanchez ibidem n. 26. Et si enim tam votum, quam juramentum pertineant ad virtutem Religionis, adhuc tamen specant ad ipsam sub diversa ratione, atque rectitudine: votum quidem, ob fidem datam Deo servandam; juramentum vero, ne Deum in testem fallo adducatur. Quod si vero violetur votum, lapsus, aut etiam nullius renovatum, committunt unicum nihilominus peccatum: quia omnia ea vota eodem modo ad unam Religionis virtutem pertinent; similius repetitus illa votu habet se, sicut repetitus enim re ab eodem Superiori præceptum. Et conformiter dicti resolvit poterunt innumeris casus.

QUESTIO II.

Unde desumatur Distinctio numerica moralis Peccatorum?

SUMMARIUM.

50. Ratio ordinis Questionum.

Actus peccaminis physice distincti, non semper distinguuntur moraliter.

51. Tot sunt actus numero distincti, quo sunt actus peccaminis moraliter interrupti.

52. Quandoman censentur actus voluntatis moraliter interrupti? id sit I. per voluntatem contraria[m].

53. II. Per cœſationem voluntariam ab actu.

54. III. Justa quodam etiam per cœſationem involuntariam & naturalem. Sed hæc sententia viatorum limitata.

55. Peccata interna, que solo animo perficiuntur, multiplicantur numero, quoties actus ipsi renouantur.

56. Peccata, que ex parte externo perficiuntur, quando multiplicantur numero?

57. Unico actu occidens decem homines commitit unum numero peccatum.

58. Scens, si id sit pluribus actibus externis distincti.

Ampliatio disterram ad alios casus.

59. Quid dicendum de actus prævis incompletis v.g. proximi præcessibus, velsque quibus fornicationem,

60. vel occisionem inimici.

61. Quid de sepius percutiente, blasphemante, concubinales iterante, in eadem commissione impetu?

50. Cum Juxta Sacrum Concilium Trid. Confess. 41. cap. 5. & can. 7. & omnes Catholicos, in Sacramento Pœnitentia confiteri tenetur omnia, & singula peccata mortalia, tam quoad speciem, & circumstantias peccati speciem mutantur, quam quoad numerum, quorum memoria cum debita & diligenti præmeditacione habetur: post expicatum modum dignocendi Distinctionem specificam moraliter, merito subiungitur praesens Quæstio de distinctione numerica moralis. Siquidem physice loquendo concedunt omnes, quod multiplicentur peccata numero juxta numerum multiplicationem actuum physicanorum peccatorum, quod tamen moraliter loquendo non

Quest. V. Unde desumatur Distinctio numerica &c. 81

non semper fit: quia multi quandoque actus peccaminis physice distincti, constitutum unum dimicant numero peccatum moraliter loquendo, ut patet in eo, qui cogitat occidere suum inimicum, ac ex intentione querit equum, preparat arma, accingit se itineri, ponit hosti infidias, & tandem ipsum actu occidit: hic enim multis quidem habet actus illicios physice distinctos, moraliter tamen non nisi unum numero peccatum committit, ut patebit ex dicendis. Hoc prænotato fit.

51. CONCL. I. Loquendo de multiplicatione seu distinctione numerica peccatorum, tot sunt peccata numero distincta, quo sunt actus voluntatis prævi moraliter interrupti, ac repenti. Ita Doctores communiter. Ratio est: quia nullum est peccatum, nisi in quantum ab ipsa voluntate deliberate procedit: ergo tot sunt peccata numero distincta, quo sunt actus voluntatis prævi moraliter interrupti, ac repenti. Sed mox

52. Quæritur, quondam censentur actus voluntatis moraliter interrupti? Respondit, cum Maſtrio disp. 15. Theol. Moral. num. 66. & communis Doctorum. Toties censentur actus voluntatis moraliter interrupti, quoties formaliter, ac virtualiter perverterant; id est, quoties nullus effectus signari potest, in quo virtualiter prior ejusmodi actus permanere censatur. Id autem pluribus modis accidere solet. Et primo quidem actus peccaminis moraliter interrupitur (ita ut nec formaliter, nec virtualiter permanere censetur) per voluntatem contraria[m] propter fatum omnes. Sic enim actus prior omnino revocatur, & per consequens etiam formaliter interrupitur: prout fit, si quis de priore actu peccaminolo agit penitentiam, aut de latente se perpetravit.

53. Secundo interrupitur moraliter actus prævis per cœſationem ab actu illo voluntariam, & liberam: ut si quis felix sum in procurando peccato quavis irritum contumaciter persegit, & postmodum tadi, vel lastitudine vicius ab illo constatu pravo deflit sine propofito ulterius progrediendi: jam prior ille actus censetur moraliter interrupitus; prout D. Petrus intra breve tempus hac de causa ter Christum negatè dicitur. Ratio est: quia talis censetur actum illum interpretative revocare, hoc ipso, quod ab illo actu pravo cœſer sine proposito ultern pergedit.

54. Tertio, non pauci Doctores, inter Roffinianus. Theol. Moral.

quos est Vasquez 1. 2. disp. 75. cap. 3. te[n]t, etiam per cœſationem involuntariam & naturaliem, sive ea fiat per somnum, sive per distractiō[n]em ad alia, actum peccatum moraliter interrupti. Sed hæc sententia patitur plures instantias, ac proinde nonnulli id relinquentum censent judicio prudenti: quia non in omnibus peccatis requiritur, ac sufficit eadem uno, vel continuatio ad unitatem numerican moraliter ipsorum: aut fatem dicta sententia procedit solum in peccatis internis, quæ sola mente consummuntur, ut est peccatum odii, heresis, & huiusmodi; non autem in peccatis, quæ opere externo perficiuntur, prout amplius patebit ex sequentibus: unde fit.

55. CONCL. II. Peccata interna, quæ solo animo perficiuntur, ut Hæres, Odium Dei vel proximi, Delectatio venerea morosa, & huiusmodi, toties multiplicantur numero, quoties actus ipsi internas peccata renovantur. Ita communis: & ratio est: quia quilibet talis actus internus in se est perfectus, & consummatus: simulque posterior actus nullam habet dependentiam vel connexionem cum priori. Ex qua doctri[n]a Layman lib. 1. tr. 3. cap. 9. n. 3. inferit, fieri posse, quod idem homo milite peccato Odii, vel interna Infidelitatis uno de committat. Quamvis plerique impossibiliter sit, interiorum horum actuum, seu peccatorum numerum intire; ideoque fatis sit in Confessione moram temporis explicare, v.g. dicendo: Integro anno peccatis in iniustitia & falso, cum inimici memoria occurrit, actus edit escam, ferme in singulis dies, vel singulis beldamadas; hic enim prudens Confessor jam poterit formare iudicium de statu penitentis.

56. CONCL. III. Peccata, quæ opere extero perficiuntur, toties numero multiplicantur, quoties actus ipsi exteriores peccatum illud consummantes repeatuntur. Ita Doctores communiter. Sic, qui plures homines successivè occidunt, plura committit homicidia numero distincta. Similiter si quis sepius fornicatur, quavis eadem nocte, plura committit peccata fornicationis numero distincta, argue in Confessionali explicanda. Ratio est: quia intervenient duo actus malorum, quorum unus ad alterum non ordinatur, aut inquit cum ipso habet connexionem: eo quod quilibet corum in se sit complectus, & consummatus actus

57. Dicitur notanter I. Plures homines

fuc-

successive occidit. Nam si quis unico actu decem, vel plures homines occidat, vel occidere velit, v. g. explosione tormenti bellici, vel stratagemate, unius numero peccatum committit, gravius tamen: ut tenet Suarez *part. 3. tom. 4. disp. 4. q. 5. art. 5.* num. 33. Marchantius *com. 1. Trinitatis, tract. 3. tit. 4. quaff. 2. concil. 2. Navarrus, Layman, & calii*, contra Azorium *part. 1. lib. 2. Infructus. Moral. exp. 4. quaff. 2.* Ratio est: quia hujusmodi distinctio numerica objectorum, ut puta plurimum hominum, et tantum materialis, cum actus, aut intentio occidendi, recipiat illa omnia per modum unius objecti formalis, totalis & adequata. Quamvis enim caterogio singula illa objecta possent actu dare completam malitiam, tamen ut conjungantur, atque ab actu per modum unius recipiantur, conferunt actuū simili unam completam malitiam, maiorem tamen quam etiam quidam Doctores volunt esse in Confessione exprimendam.

38. Quod si vero contingat, non uno eodemque actu, sed pluribus actibus exter-
nab invicem distinctis, decem homines
successive occidi, tunc erunt decem peccata
Homicidio numero distincta, propter
rationem postquam in Conflusione. Et quod
hic dictum de Homicidio, pariter intelligendum de aliis peccatis opere exterto con-
summatum, utpala de Furtis, Blasphemis,
Detractionibus, & hupumodi: nam aufer-
ens eodem actu res pluribus proprias, aut
similiter detrahens pluribus, vel blasphemans
omnes Sanctos, committit unum numero
peccatum; feci, sicut si plurius actibus
externa ab invicem distinctis.

59. Dicitur II. *Actus exteriorum peccatum consummantes, seu completi.* Nam aliter dicendum de quibusdam actibus incompletis, qui solent esse vel via ad actum pravum consummandum, vel ipsum comitari, aut eundem esse complementum: uti respectu peccati. Fornicationes solent esse delectatio inordinate circuale peccatum, aspectus, ver-

ba obsecra , tactus impudici , & hujusmodi , quæ vel ipsum opus pravum proxime procedunt , vel comitantur , aut veluti coniunctæ appendices mox sequuntur , ac explicatio in Confessione ipso pravo opere satis intelliguntur , & unum quodammodo cum ipso opere cenentur .

60. Sic pariter, si quis volens occidere ini-
micum suum, etiam alicuius diuersi inter-
distantem (prout exemplificat Tameris
tom. 2. disp. 4. queſt. 2. n. 61. citans Na-
varrum, Valentianum, & alios) accipit ar-
ma, infidele quo, vocat socios jam paratos
ad occidendum, facit ier longum, ne in-
terim animum occidendi sapient repetit, &
fomnum vel alia negotia interponit, tan-
dem vero ponit infidias, & actu occidit
cenetur moraliter loquendo unum peccatum
Homicidi confutatim perpetrare, con-
tamen gravius, ceteris paribus, qui diuis-
tis in tam pravo proposito perfereravit.
Ratio est: quia prior prava voluntas in actio-
ne itenim, & alius extensis actibus ad fi-
nem illum ordinatis moraliter continuatur
& virtutibus perferatur, & quamvis actus
physice multiplicentur, non tamen mora-
liter. Sicut ergo, quae plura sunt in genera-
tione, una dominus iunt; ita actus illi in
genero entis distincti, sunt unum quid in
genero moris, feliciter unum peccatum o-
perio externo confutatim: cum ad hoc
illi omnes ordinentur, tanquam actus in-
completi ad completem.

61. His addes cum Doctoribus communiter, quod is, qui codem commotionis impetrat, eademque pugna vel contentione alterum sapientius percutit, vel contumeliam repetita affectit, aut iterato blasphemavit; si tamen pacifice confutatur, sicut in ordine ad Confessiones Sacramentalem: confetur enim moraliter loquendo etiam unicuius actus, propter ordinem unitatis moralis quem actuallis reperiit inter se habent. Secundum casum, si per intervallo ad verberandum quis proximum aggreditur, convitatur, aut Ducit blasphematum.

DISTINCTIO II.

De Peccato mortali, & veniali.

QUÆSTIO I.

**De natura, conditionibus, & signis Peccati
mortalis, ac venialis.**

S U M M A R I U M.

- 1 Peccatum mortale, quid?
 - 2 Peccatum veniale, quid?
 - 3 Peccatum mortale, & veniale, in nonnullis convenient.
 - 4 In pluribus ramen differunt.
 - 5 Ad quādūquā peccatum actualē tres requiruntur conditiones.
 - I. Ut sit voluntarium.
 - II. Ut sit liberum.
 - III. Ut adverteratur malitia peccati.
 - 6 Ad peccatum mortale requiruntur alia tria, quae?
 - 7 Ad peccatum veniale sufficit advertentia semiplena in intellectu.
 - 8 Quoniam conscientia perficiat advertentia & sufficiens in peccatum mortale.
 - 9 Et quamvis imperfetta, sed semiplenan?
 - 10 Signa, quibus in dubio discerni possit consensus perfectus ac imperfecto.
 - Regula I. Regula II. Regula III. Regula IV.

I. CONCL. I. Per **Peccatum mortale** illud intelligitur, quod ita Deum offendit, ut in animam inducat privationem gratie sanctificantis, & amicitie Divine (quia privatio est mors animae) & si quis in ea finaliter decedit, puniatur etiam poena eterna, et illa mors secunda. Et de hoc dicitur sapient. 16. **Homo per malitiam occidit animam suam.** Et 6. **Scripsit peccatorum.** Quia de causa recte peccatum itud appellatur mortale.

2. Peccatum veniale, e contra illud dicitur, quod licet Domum offendat, non tamen ita graviter, ut amicitiam cum Deo destruat, & inducat aeterna poena reatum. Et dicitur **veniale a venia**, eo quod facilis veniam consequatur, & aliquo modo venia dignum sit. De hoc intelligitur illud Prov. 24. **Sepius enim eader iustus**, Et Jacob. c. 3. **In multis offendimus omnes**, & **Hujusmodi**.

3. CONCL II. Peccatum mortale , ac veniale , in nonnullis convenient , in pluribus tamen differtur . Et quidem convenient , in primis ex: quia non solum peccatum mortale , sed etiam veniale , est actus moraliter malus . Deo displicens , Ipsilonque offendens , ac proinde dignus supplicio fibi correspondentie . Intuper convenient: quia non solum peccatum mortale , sed etiam veniale nequit eligi ad promovandam honestatem alterius finis , cum iuxta illud Apoph. Ili Rom. 3. non sint facienda mala , ut eveniant bona . Tertio convenient: qui utrumque peccatum est actus humanus moraliter malus , ac proinde requiri voluntarium atque libertatem insufficientem . Intuper utrumque peccatum a sola creatura rationali , non autem a Deo , vel brutis elicere posset . Sunt & nonnulla alia , in quibus peccatum veniale ac mortale convenient , que hic omittuntur .

4. E contra vero differunt hec dico: nam peccatum veniale longe facilius potest conserui remissionem, quam mortale; unde iure merito illud vocatur veniale a *venia*. Deinde, peccatum veniale non tollit vitam animae, nisi gratiam sufficiat; neque excludit hominem ab amicitia Dei, neque privat ipsum in perpetuum visione Dei, ac aeterna beatitudine: bene tamen peccatum mortale. Tertio, peccatum mortale virtualiter ac moraliter magis amat creaturam, quam Deum; nam peccans mortaliter constitutus est ultimum finem in creatura, faltem virtualiter, ac interpretative, quatenus per peccatum mortale convertitur ad creaturam, bene cognoscens, quod per illam conversionem amicitia conjunctionem cum Deo, & ab eo tanquam ultimo fine pro se separatur: sicut fit in peccato veniali. Alia discrimina inter utrumque peccatum patebunt ex sequentibus Conclusiōibus.

5. CONCL. III. Ad contrahendum quodcunque peccatum actualē, sive mortale, si ve veniale, tres requiruntur conditions. Prima est, ut sit voluntarium, id est, ut fiat a voluntate consentiente. Et defectu huius conditionis nullus actus est peccatum, quinon est voluntarius; sive est si internus vel occultus, ut cogitationes contra Fidem,

cogitationes blasphemiae, motus carnis, et iam si sunt neque ad effusionem feminis, dummodo non sibi voluntari; sive externus ac violentus, ut si cuiquam reludant manus eleverint Tyranno adhuc Idolo incidendum, vel si luxuriam virginis per vim inferatur. Hac enim, & alia in simili modo, si sunt homini prorsus involuntaria, eisque voluntas in talia maliatentia confessio, peccata non sunt, immo potius occasio victorie, & augmentum meritorum infernalis. Unde D. Augustinus, lib. De vera Religione, c. 14, ait: Usque adeo peccatum voluntarium est malum, ut nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium.

6. Altera conditio, ad contrahendum quodlibet peccatum requirita, est, ut sit liberum id est, ut sit in voluntate voluntatis illud facere, vel non facere. Et defectu hujus conditionis exculcantur a peccato motus primo, primi ira, concupiscentia, & sensilitas, qui praeveniunt advertentiam & libertatem nostram; item ali motus velimenti, quibus uis rationis perturbantur, aut qui nobis concubitus accidunt, vel contingunt omnino contra rentinentiam nostra voluntatis.

7. Tertia conditio est, ut advertatur malitia peccati. Et defectu hujus conditionis excusat a peccato, qui aliquo die non jejunat, nihil cogitans de jejunio in tali die; item qui lapidem propter fortuus, non videns periculum aliquod laddeni transtulit; item qui celebrat contrahuum uirarium, non advertens ipsum esse tales. Ceterum haec tria perfectius debent concurrere ad peccatum mortale, quam veniale, ut mox amplius dicetur.

8. CONCL. IV. Tria insuper ad peccatum mortale requiriuntur, quorunq[ue] unum est, jam non amplius fit peccatum mortale, sed ad summum veniale. Primo enim, ex parte intellectus requiriunt plena advertentia, & deliberatio. Secundo, ex parte voluntatis requiri perfectus confessus. Et tertio, ad peccatum mortale requiriunt gravitas materie. Ita Doctores omnes; idque importat ipsa gravitas peccati mortalis, ut pote digni aeterna damnatione.

9. CONCL. V. Quavis advertentia ad peccatum mortale requirita debet esse plena, & perfecta, per firmum judicium intellectus de malitia actus, vel saltu de periculo ipsius, ut dictum est; nihilominus ad peccatum veniale sufficit advertentia semiplena, & imperfecta notitia, per imperfectum &

semiplenum judicium de malitia actus, vel periculu ipsius. Ita sursum communis. Ratio discriminis inter peccatum mortale, & veniale, est, quod hoc sit levia duxata offendit Dei, nec se parans hominem ab amicitia ipsius, sicuti peccatum mortale; ergo etiam sufficit minor advertentia, ad deliberatio, ad contrahendum peccatum veniale, quam mortaliter.

10. Queritur. I. Quamvis censoriat esse perfecta mortalitate, & sufficientia ad peccatum mortale? Resp. I. Nullum est peccatum mortale in conuersu voluntatis, nisi cogitatio aliqua praecelerit (et quidem cogitatio expresa, quam vocant actualiter) malitia moralis, vel periculi, vel saltu expressa aliquo dubitatio. Ratio est: quia si nihil horum praecelerit, censoriat adhuc naturals inconsiderianam & obliuionem malitia actus. Et hinc communiter Doctores eum excusat a peccato, qui in die jejunii comedit carnes, nihil cogitans de peccato seu die jejunii: & idem de aliis similibus dicendum.

11. Resp. II. cum Sanchez diff. 1. in Decalog., c. 1.n. 10. & alii, quod tunc plena deliberatio adsit, quando ratio perfecte animadvertisit objectum malum quadam circumstantia, quibus moveri potest ad illud excutendum: templa autem & imperfecta, cum quis ita animadvertisit, aut animadvertisit potest quadam praesenti cogitatione, ut potest quidem excutere malum illud, sed non tam facile, eo quod nondum plene cernat, in quoniam, vel qualis moris heret: propter forte accidere semidormientibus, seu illis, qui nondum plene a somno excitati, pollutionis sibi contingentes malitiam advertunt.

12. CONCL. VI. Quomodo, quibusve ex signis in dubio discernere possimus, an quis habuerit confessum perfectum, & sufficientem ad peccatum mortale, vel imperfectum dumtaxat, qui non sufficit ad mortale? Resp. cum Maistro diff. 13. Theol. Mor. n. 13. Bonacina, Reginaldo, & alii, id ex sequentibus regulis dignoscere posse. I. Si homo advertens ad peccatum ita cognovit esse antimodispositum, ut quavis illud facile committere posset, non committeret; tunc ut plurimum signum est, arce judicandum, non ad sufficiemtiam deliberatum, & sufficientem ad mortale. II. Si dubitans sit vir adeo honestus & temporate conscientia ut peccatis diffidente soleat; in dubio ut plurimum judicandum est, cum non habuisse plenam advertentiam, & perfectum confessum: licet aliquam in repellendis tentacionibus negli-

Querit. II. Quibus de causis peccatum ex genere mortalitatis, &c. 85

negligentiam admisit. Secundum dicendum de eo, qui frequenter tentacionibus lucubrare conuenit; hic enim in dubio putandus est confessio perfectus. Ratio discriminis est: quia cum prior summo odio peccatum mortale proficitur, si in illud plene, deliberatus, ad perfecte confessus, facile discernet: & contra vero, cum posterior illud parvi faciat, si minime confessus, nullum in ipso subiretur dubium. III. Quando quis dubitar, an aliquid fecerit in somno aut in vigilia: seu dum effet sui compos, vel potius dum erubet ante phrenes corruptus fuit, non leve signum est, facile seu voluisse sine plena advertentia & confessu fuit, faciliter cognoscuntur facta iuste ratione plena advertentia: cum rationis nus liberam permittat homini de suis actionibus cognitionem, nisi forte mors temporis aliquam induxit obliuionem. Aliam, & ordine IV. regulam addit Sanchez lib. 1. Decalog. c. 1. num. 18. dicens: Quando motus pravus tempore fere imperceptibili insigit, & paulo post quamprimum in mentem venientem adversari ratione, voluntas ipsius expellere curat, et signum, aut nullus, aut imperfecti confessus praestet.

QUESTIONE II.

Quibus de causis Peccatum ex genere mortale, fiat per accidentem veniale, & contra?

SUMMARIUM.

13. Peccatum veniale triplices est, videlicet *Vinale ex genere suo*, *Ex parvitate materie*, & *Ex imperfectione actus*.
- (b) Juxta dicta num. 8.
14. Peccatum mortale, duplex, *Aliud tale ex genere suo*. *Aliud ex accidente*.
15. Peccatum genere mortale tribus modis potest fieri *Veniale per accidentem*.
16. Peccatum veniale quonodo generatim fiat *mortale per accidentem*.
17. *Ibidem fit ratione conscientia errora*, & *dabia*.
18. *Ratione finis mortalis adjuncti*. *Et quomodo hoc intelligendum?*
19. *III. Ratione contemptus*; *Et quomodo fiat transgressio legis contemptus?*
- Reiffensiel, Theol. Moral.

15. CONCL. III. Peccatum ex genere suo mortale, potest fieri veniale per accidentis tribus de causis. I. Si ex parte intellectus non adit perfecta advertentia malitiae; prout sit, si quis ex imperfecta advertentia rationis gravem vindictam proximo appetat. II. Ex parte voluntatis, si tempore non adit perfectus consensu voluntatis: cuius signa sunt, si quis valde timide, ac supensis, procelle se meminit: vel si semidormienter fuit non plene sibi compos, judicetur se fidei non fuisse facturum, si pene vigilans, & huiusmodi, de quibus dictum n. 12. Tandem III. Peccatum mortale potest per accidentis fieri veniale ex parte materie, si hoc sit parvi momenti spurii. Furtum, quod ex genere suo est mortale, ratione parvitas materia potest fieri veniale. Ratio horum omnium patet ex dictis supra n. 8. et que certa, & communis inter Theologos.

16. CONCL. IV. Peccatum ex genere suo veniale, potest per accidentis fieri mortale variis etiam modis: qui tamem omnes haec universali regula comprehenduntur: & quod tunc *Peccatum ex genere veniale fiat per accidentis mortale, quando supervenient aliqua circumstantia transferens illud ad speciem peccati mortalis.* Ita certa, & communis Doctorum, & mox explicabitur. Concl. unde fit

17. CONCL. V. Quinque praeterita de causis, seu modis peccatum ex genere veniale, fit per accidentis mortale. I. Ratione conscientiae erronea, vel dubia, quando videlicet committitur practice dubitando, vel erroneo credendo, se facere peccatum mortale. Ratio huius patet ex dictis Tract. 1. dist. 2. quist. 2. & 3.

18. II. Peccatum ex genere veniale, fit per accidentis mortale ratione finis moralis adjuncti, id est, quando intentio est mortalitatis: ut, si quis faciat mendacium jocofum, ut scemantur inducas ad formacionem. Ratio est: quia, cum finis mortalitatis intendatur, iam committitur peccatum mortale ratione hujus pravi finis. Ceterum hoc non ita accipiendo est, quasi tunc duplex peccatum committatur, unum mendacium mortalis, & alterum fornicacionis desiderare, ac utrumque in Confessione sit necessario explicandum; satius enim est, illud malum desiderium, urpote ex quo tota malitia mortalis in id veniale derivatur, fateri in Confessione, prout nota Sanchez l. 1. in *Decalog.* cap. 5. num. 7. Nam scemantia malitia finis mortalitatis, mendacium illud manet veniale, quod

non est necessario confitendum: licet optimum sit, illud quoque fateri. Et idem dicendum de similiis.

19. III. Peccatum veniale, per accidentis fit mortale ratione contemptus: id est, si transgredio aliquia, vel inobedientia de se venialis, committitur ex formalis contemptu Legis, vel Legislatoris: hoc enim est peccatum superbie consummata, ac formalis inobedientia: & licet materia legis obligantis sibi veniali fit levis, contemptus tamem legis est gravis. Circa hoc notandum cum Doctore Angelico 2.2. quist. 186. art. 9. & alii communiter, quod tunc aliquis transgrediatur preceptum ex contemptu, quando voluntas eius renuntiabitur ordinacioni legis, vel Regule sui Ordinis, & ex hoc procedat faciendum aliquid contra legem, seu Regulam: id est, contemptus formalis tunc fit, quando contemptus precepti est causa illius peccati committendi, atque ideo quis preceptum violat, quia ipsi, aut Superiori precepti subiecti non vult. Quare contemptus formaliter, & directe tendit contra legem, ac Legislatoris superioritatem: atque indecirce ex veniali reddit peccatum mortale.

20. Inferunt proinde. I. Quod peccare ex contemptu importet duo, nempe aliquid peccandi, & causam ejus: requiratur enim ut quis peccet ex contemptu precepti, id est, ideo, quia preceptum est. Inferunt II. cum cit. D. Thoma, & aliis paucis, quando quis propter aliquam causam particularem, v. g. ex concupiscentia, vel ira, inducitur ad aliquid faciendum contra legem, vel Regulam, quod non peccet ex contemptu, sed ex aliqua alia causa, v. g. ex ira, concupiscentia, vel prava confiditudo. Imo sola prava confundit, peccandi non illicito arguit contemptum legis: quamvis frequenter peccati dispositio indicat ad contemptum, iuxta illud Prov. 18. *Impius, cum in profundum veneris peccatorum, contemnit.*

21. IV. Peccatum veniale, per accidentis fit mortale ratione nimis affectus: id est, quando in veniale constitutur ultimus finis. Ceterum ad hoc non sat est, quod committens veniale feratur nimis intentio affectu in objectum ejus: sed tunc illud evenit, quando quis eo affectu committit peccatum ex genere veniale, ut vellet illud committere etiam transgrediendo preceptum sub mortali obligans. Sic fit, si quis ita inordinate affectu ad fabulas, lusum, verba otiosa, & huiusmodi, ut malit die Festo omittere

Quist. III. Quibus modis remittantur Peccata venialia &c. 87

Sacramentum penitentia expiri possunt.

- 27. I. Per contritionem.
- 28. II. In homine ipso etiam per attritionem de illis conceptam.
- 29. III. Per actum aliarum virtutum, qui aequa placeat Deo, &c.
- 30. IV. Per omnia Sacra mentia novae legis rite suscepta.

31. Sacramentalia vero non remittunt venialia per se ac immediate.

- 32. Sed remote solam, ac medice.
- 33. Sacramentalia, quid, & quos sint?
- 34. Inter ea numeratur oratio quotidiana Fidei Iurium.

- 35. Asperge Agua benedicta, &c.
- 36. Manducatio panis benedicti.
- 37. Confessio generalis.
- 38. Largitia elemosyna.
- 39. Et benedictio Episcopi, vel Abbatis concessari.

25. Ut ex titulo Quistionis patet, non loquimur hic de peccato mortali: nam que dispositio ad epiudem remissionem requiratur, & quibus modis virtute contritionis perfecte, aut dignae receptionis Sacramentorum illud remittatur, dicitur suo loco. (e) Sed loquendo de peccatis venialibus sit.

- 26. CONCL. I. Ceterum est, quod peccata venialia non finis materia necessaria Sacramenti penitentiae, ac proinde etiam modis extra illud possint remitti. Ita omnes Catholicos & patet ex Concilio Tridentino cap. 5. ubi dicitur: *Nam venialis, quibus ex gratia Dei non excusat, & in qua frequentius labitur, quamquam recte & utiliter, circuus omnium praesumptionem in Confessione dicuntur, quod piarum hominum usus demonstratur, taceri tamquam circa culpam, multisque aliis remedii expiri possunt.* Hac Concilium: ubi bene notandum ly multisque aliis remedii expiri possunt.

27. CONCL. II. Extra Sacramentum dantur peccata venialia in primis per Contritionem: & quidem omnia, quorum dispositio clementer continet, seu de quibus in genero latente habetur Contrito. Ita communis Doctorum: Siquidem Contrito perfecte sufficit ad tollendam peccata mortalia: ergo multo magis ad venialia, si de illis habetur. Solum hic addit cum Suarez p. 3. tract. 4. dist. 11. scilicet 3. num. 7. & aliis, quod licet quacunque Contrito, etiam remissa, sufficiat ad tollendam omnem culpam coram peccatorum

venialium, de quibus habetur, non tamem semper sufficiat ad tollendam omnem peccatum eius correspondente, ad hoc enim requiritur major satisfactio penalis, nisi supplicatur per intensiores actus Virtutum.

28. CONCL. III. Peccata venialis extra Sacraenta, delentur in homine iusto etiam per Aversionem de eisdem conceptam. Ita Suarez loc. cit. num. 11. Maftrius diff. 21. Tholog. Moral. num. 82. Tannerus, aliquis contra Valquez, & quoddam Recentiores, in homine iusto ad deletionem peccati venialis extra Sacraenta requirentes Contractionem formalem, vel latem virtutem. Ratio autem nostrae Conclusionis est: quia peccata venialis non sunt tam gravis offensa Dei, scilicet mortalita, ergo etiam minor iustus satisfactio pro eorumdem remissione, quam pro remissione peccatorum mortalium.

29. CONCL. IV. Etiam per actus aliarum Virtutum, qui aquae placent Deo, ac veniale displicant, delentur peccata venialis hominis iusti, si actus illi virtus exaltantur in ordine ad deletionem peccati venialis, aut latenter a Deo ad talem finem appetuntur. Ita Doctor Subtilis 4. diff. 21. q. 3. s. In ista questione. Maftrius loc. cit. num. 82. & ali. Ratio defunctorum in primis ex illa Salvatoris promissione, Luca cap. 6. Dimittite, & dimiscentur. Et similis promissio eorum de aliarum actibus Virtutum ac praefertim Misericordie, passim habetur in scriptura sacra. Accedit Concilium Tred. Iu. cit. ubi ait, peccata venialis multas alias remedias expiri posse.

30. CONCL. V. Peccata venialis remittuntur ex opere operato per omnia Sacramentalia nova legis cum debita diligitione suscipi, dummodo ad ea nullus formalis, vel virtutis viagae affectus. Ita Maftrius ibidem n. 82. cum communis SS. Patrum, & Doctorum. Ratio est: quia omnia Sacramenta novae Legis sunt instituta a Christo Domino ad sanctificandas animas nostras ex opere operato, seu ex virtute Domini Passionis, atque confundendam digne superuentibus remissionem peccatorum.

31. CONCL. VI. Sacramentalia vero, qualia sunt Alferius Aquae benedicta, Mandatio panis benedicti, &c. non habent vim remittendi venialis ex se atque immediate, sed venote solum & mediate, quantum prouerat fidem, & preces, atque suffragia Ecclesie, que in benedictione Aquae benedicta, & humumodi, orat, ut res illa

benedicta conferant ad salutem mentis & corporis devote recipientium, impetrant nobis a Deo auxilia gratia præventionis atque excitantis nos ad eliciendos actus bonos Pœnitentiae, vel aliarum virtutum, per le sufficientes ad remissionem peccatorum venialium; simaque, quia eumodo Sacramentalia proper Ecclesiæ preces juvante ad impetranda nobis alia Dei beneficia, v. g. dæmonis compressionem, præfervationem a peccandi periculis, & corporis sanitatem. Ita Doctor Subtilis 4. diff. 21. q. 3. D. Thomas, & communior Theologorum, contra Azorium part. 1. Infir. Mor. lib. 4. cap. 11. q. 4. & quoddam illos. Ratio quod primam partem est: quia hujusmodi Sacramentalia non habent talen virtutem remittendi venialis ex infinitatione Christi, utpote de qua nullibi confit, scilicet de virtute Sacramentorum; Ecclesia vero ex se hanc virtutem eidem dare nequit.

32. Secunda vero pars, quod Sacramentalia salem remote (modo Conclusio explicata) remittunt venialis, probatur ex eo quia Deus non finit Ecclesiæ preces omnino esse irritas, & inanies. Quamvis interim negari non possit, hunc effectum remissiois peccatorum venialis non esse omnino infallibilem, & hoc præceptu proper exiguum fidem, ac devotionem recipiens, aut eius indispicitionem: aliquin certe alperio Aquæ benedictæ dormienti facta, conserret ipsi effectum remissiois peccatorum venialium, quod nemo dicet. Sed occasio hujus,

33. Quæres, quid sint Sacramentalia? Res Sacramentalia nihil aliud sunt, quam res lacra, seu actions aut remedia quædam ab Ecclesia instituta, quibus soleretur attribui effectus remissiois peccatorum venialis, modo proxime declarato. Communitas autem hujusmodi Sacramentalia enumerantur sex, ad quæ catena reducuntur, & continentur sequenti versiculo,

Orans, iunctus, edens, Confessus, datus, & benedicens.

34. Per ly Orans, denotatur quotidiana Oratio Fidelium, ac praefertim Pater noster, & quo dicitur e. De quotidiani; De pacie, & diff. 3. De quotidiani, breviariis, levibusque peccatis, sine quibus hoc usus non ducitur, quotidiana oratio fidem satisfaci; coram eis enim altero, Pater noster, qui es in celis, &c. Dele omnino hoc oratio minima & quotidiana peccata. Huc reducitur Tuncio peccoris.

35. Per ly Timians, significatur alferius Aquæ

Aqua benedicta, de qua e. Aquam de Confer. diff. 3. sic legitur: nam si cuius vitula sanguine alferius populum sanctificabat, & mundabat, multo magis aqua sale alferia, divinitus quæ preciosa sacra populum sanctificat, atque mundat. Huc reducitur Unctio ceremonialis in Regem, & similes Unctiones: item impositio Cineris benedicti.

36. Per ly Edens, intelligent aliqui dignam Sacrofæciam Eucharistia, immo cuiuslibet Sacramenti incepionem. Venit horum non tam videtur specie ad Sacramentalia, quam ad ipsa Sacramenta: & hinc alii per ly Edens, intelligent devotam manducationem Panis benedicti, & hujusmodi.

37. Per ly Confessio, communiter intelligent Confessio generalis, que in huic finibus ab Ecclesia est instituta, ut dicatur in prin-

cipio Missæ, atque sub Prima, & Completorio.

38. Perly Dans, denotatur elargitio Eleemosynæ, juxta illud Tob. 4. Eleemosyna ab omni peccato liberat. Daniel. c. 4. Recemorata eleemosyna redime, & alibi. Huc reducuntur alia Opera Misericordie, tum corporalia, tum spiritalia.

39. Tandem per ly Benedicte, designatur Benedictio Episcopi, vel Abbatis conferenti, alios benedicens: prout explicat Bonacensis tom. 1. diff. 5. quæst. 6. sec. 2. punct. 2. citans plures alios, & tener Gloria in Proemio Sicut Decretalium, V. Benedicitionem, ubi inquit: Per benedictionem Prelati devote suscipiunt venialis remittuntur: atque ad hoc allegat e. Diffusum est, &c. Molardum &c. Intra 1. q. 1. quamvis non adeo clare id habeant.

DISTINCTIO III.

De Septem Peccatis Capitalibus.

QUESTIO I.

De Superbia, & variis eam concernentibus.

SUMMARIUM.

1. Peccata capitalia sunt septem, & eur sepe appellata.
2. Superbia, quid?
3. Superbia si sit consummata, est peccatum mortale.
4. Secus, p. si imperfcta.
5. Plures sunt filii Superbia, quæ?
6. Vana gloria, quid?
7. Ex quale peccatum?
8. Presumptio quid, & quale peccatum?
9. Ambitus, quid, & quale peccatum?
10. Superbia, eur dicatur viuum caput?
11. Quacum sunt remedia contra Superbiam?

1. Supponitur cum D. Gregorio l. 31. Mor. cap. 5. & communis Doctorum, septem esse Peccata Capitalia: quæ sunt, Superbia, Avaritia, Luxuria, Invidia, Ira, Gula, & Acedia. Et haec dicuntur Capitalia, quoniam ab his alia peccata oriuntur, & instar capitis, quod infinitum in membra, ipsa infinitum in alia peccata, ut inquit D. Gregorius l. 14. de Civitate Dei, cap. 3. ait: Quid est superbia, nisi peruersa celstitudinis appetitus? Nec oblitus, quod idem S. Augustinus l. 1. cap. 13. afferat, quod sibi placens immoderata, sit superbus. Nam hoc recte a Doctore nostro ibidem explicatur de superbia large dicta (quam alio nomine Philautiam vocant) cum superbia proprie accepta involvat relationem excellentius super alios, ut dictum.

2. CONCL. II. Superbia est peccatum mortale, si sit consummata & perfecta; id est, si quis ita excellere appetat, ut Deo, Su-

perbi Capitalibus vitis frequentius cetera peccata oriuntur, secundum rationem cause finalis, licet nonnulla ex aliis causis interduci oriuntur. Et quia Superbia vitiorum omnium mater est, ac regina (in ista enim initium sumptus omnis perdicio, Tob. 4.) de ea merito ante alia Peccata capitalia tractatur.

3. CONCL. I. Superbia est appetitus inordinatus proprii excellentiæ super alios. Maftrius diff. 15. Theol. Mor. n. 17. Dicitur excellentiæ super alios. Nam Superbia propriæ dicta involvit affectum immoderatum excellentiæ sua relata ad alios, quibus aliquis præficitur, aut antecellere: prout defumitor ex ipso nomine superbia: etenim superbia sic dictura super, & ire, quia nempe superbus super alios, & super iuam meninram ire vult. In quo fenu D. Augustinus l. 14. de Civitate Dei, cap. 3. ait: Quid est superbia, nisi peruersa celstitudinis appetitus? Nec oblitus, quod idem S. Augustinus l. 1. cap. 13. afferat, quod sibi placens immoderata, sit superbus. Nam hoc recte a Doctore nostro ibidem explicatur de superbia large dicta (quam alio nomine Philautiam vocant) cum superbia proprie accepta involvat relationem excellentius super alios, ut dictum.

3. CONCL. II. Superbia est peccatum mortale, si sit consummata & perfecta; id est, si quis ita excellere appetat, ut Deo, Su-